

Tornion kaupungin kulttuuritoimisto
toimintakertomus 2023

Kuva: Mirva Smeds

Tornio 2023

Sisältö

Yleistä toimintavuodesta 2023

Tavoitteet ja toimintakenttä

Resurssit

- henkilökunta
- talous

Toiminta

- tapahtumat ja kävijämäärät
- lastenkulttuuri
- Kaikukortti
- Taiteilijaresidenssi Viippola
- kulttuuritoimen avustukset ja tuet
- kulttuuripalkinto

Projektit ja ulkopuolinen rahoitus

Yleistä toimintavuodesta 2023

Vuosi 2023 oli kulttuuritoimistossa vilkas. Toiminta oli monipuolista ja tapahtumat pyörivät suunnitellusti. Kävijämäärät kasvoivat aiemmista vuosista pitkälle PIOT poikkitaiteellisen valofestivaalin järjestämisen johdosta.

Saavutimme yksikköihin kohdistetulla toiminnallamme jokaisen koululaisen ja varhaiskasvatuksen piirissä olevan lapsen. Vanhuslaitokseen toteutettiin muun muassa Senioreiden kesäkimara -tapahtuma, jossa etenkin keskustan laitokseen vietiin kerran kesäviikossa jokin kulttuuriesitys. Vuoden aikana toteutettiin myös sekä keväällä että syksyllä kulttuurilahja-esityksiä. Kyseessä on musiikkiesitys, joka viedään suoraan henkilön tai yhteisön luokse, sinne, missä kaivataan kulttuurista hyvinvointia ja piristystä eikä välttämättä omin voimin päästä yleisen kulttuuritarjonnan pariin.

Toimintavuoden tapahtumat onnistuivat verrattain hyvin ja sääkin oli varsin suosiollinen ulkoilmatapahtumille. Rantakadun ympäristöä hyödynnettiin monipuolisesti kaikissa vuoden suurimmissa tapahtumissamme. Isompien tapahtumien keskittäminen Rantakadulle toi uusia yhteistyön muotoja museoiden, kirjaston ja Rantakadun toimijoiden kanssa. Alue on monipuolisuudessaan ja tarjonnassaan vertaansa vailla. Tapahtumista Tornio-päivien Puistokarnevaalit, Kalottjazz & Blues -festivaalin Tornion puolen suurimmat konsertit, Peräpohjolan markkinat sekä PIOT poikkitaiteellinen valofestivaali järjestettiin Rantakadun ympäristössä.

Vuonna 2023 vietettiin Kalottjazz & Blues festivaalien 40-vuotisjuhlavuotta, mikä näkyi ohjelmassa laajempänä konserttitarjontana ja historian esille tuomisessa tapahtumassa. "Jazzit" onnistuivat hyvin ja kävijä- ja lipunmyyntimääriäkin saatiin nostettua hieman aiemmista vuosista.

PIOT poikkitaiteellinen valofestivaali järjestettiin vuonna 2023 Torniossa toista kertaa. Tornion juhlavuonna 2021 konseptoitu ja pilotoitu tapahtuma sai jatkoa. PIOT on suunniteltu biennaaliksi eli joka toinen vuosi tapahtuvaksi. PIOT tuotettiin kokonaisuudessaan kulttuuritoimiston omin voimin, näin pystyimme keskittämään budjetin suoraan tapahtuman sisältöön. Tapahtuma sai erittäin hyvän palautteen.

Kulttuuritoimisto on myös vahvasti mukana Happy New Twice -uuden vuoden tapahtuman tuottamisessa yhdessä Haaparannan kanssa. Happy New Twicen budjetti on keskushallinnossa.

Tornion ja Haaparannan kulttuuritoimien yhteistyö syveni uuden Meän Joulukalenterin myötä. Kyseessä on rajat ylittävä kalenteri, joka tarjoaa pieniä jouluisia kohtaamisia ja ohjelmanumeroita eri paikoissa TornioHaaparandassa.

Vuonna 2023 pilotoitiin uusi tukimuoto, tapahtumatuki. Tukea jaettiin yhteensä 30.000 euron edestä yhteensä yhdeksälle tapahtumalle. Tukimuoto on suunniteltu palvelemaan suurempia, Tornion vetovoimaa lisääviä tapahtumia.

Vuoden talous pysyi raamissaan.

Muusikko Jukka Lamminen kulttuurilahjakeikalla henkilön kotona.

Tavoitteet ja toimintakenttä

Kulttuuritoimiston tavoitteena on saavuttaa torniolaiset kulttuurin keinoin – kulttuuri kuuluu kaikille! Kulttuuritoimisto pyrkii kulttuuritarjonnassaan monipuolisuuteen, jotta tarjonta puhuttelisi mahdollisimman monia ja se tavoittaisi kaikenikäisiä ja kaikissa elämäntilanteissa olevia torniolaisia. Kulttuuriesityksiä pyritään viemään sinne, missä ihmisiä on jo luonnostaan: kaduille, markkinoille, yksikköihin, omien ja muiden tapahtumien yhteyteen, jopa ihmisten koteihin. Myös yksittäisiä konsertteja järjestetään muutamia vuodessa. Tavoitteena tällä on saavuttaa yleisöä, jotka eivät muutoin tulisi konserttisaliin. Tällä on tavoitteena myös lisätä kävijämääriä ja kulttuurin vaikuttavuutta torniolaisten hyvinvointiin.

Kulttuuritoimisto toimii yhteistyössä monien toimijoiden kanssa: oppilaitokset, yhdistykset, kaupunkiorganisaation eri hallintokunnat, koulu-, vammais- ja vanhuslaitokset. Kulttuuritoimisto tarjoaa esiintymismahdollisuuksia opiskelijoille,

taiteen ammattilaisille ja harrastajille. Kulttuuritoimisto koordinoi muutamaa tapahtumaa, jotka tarjoavat alustan kaikkien torniolaisten tapahtumille. Tällaisista esimerkkeinä Tornio-päivät sekä Vanhustenviikko. Kulttuuritoimisto ei vain itse järjestä tapahtumia, vaan toimii myös muiden tapahtumien kumppanina, mahdollistajana ja tukijana. Toimimme mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä myös torniolaisten yritysten sekä tapahtumatoimijoiden kanssa. Tornion veto- ja pitovoiman vahvistaminen on myös meille keskeinen asia. Kulttuurimatkailun kehityksen tukeminen on osa kulttuuritoimiston osatavoitteita. Toiminnassamme osallistaminen ja kulttuurikentän aktivointi ovat tärkeitä, toimenpiteet tähän ovat jatkuvan kehitystyön ja mietinnän alla.

Haaparanta ja sen kulttuuritoimi ovat yksi Tornion kulttuuritoimiston keskeinen yhteistyökumppani. Rajan ylittävä yhteistyö on alueemme vahvuus ja erilaistava tekijä. Myös kulttuuritoimisto tekee työtä Tornion matkalla kohti "Maailmanluokan rajakaupunki" -vision toteutumista ja pyrkii kehittämään omaa kulttuuri-ilmastomuutostaan matkalla Oulu2026 kulttuuripääkaupunkivuoteen yhtenä alueen kunnista.

Kulttuuritoimiston toimintaa säätelee laki kuntien kulttuuritoiminnasta, jossa kunnan tehtäväksi on määritelty järjestää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoimiston toiminnan arvoja ovat osallisuus, yhdenvertaisuus ja vaikuttavuus.

Kulttuuritoimisto on mukana alueellisissa yhteistyöverkostoissa, Lapin lastenkulttuuriverkostossa sekä maakunnallisessa kulttuurin asiantuntijaryhmässä, joka on Lapin liiton kokoama. Kalottjazz & Blues festivaali kuuluu lisäksi arvostettuun Finland Festivals ketjuun, jonka kautta saadaan tietoa valtakunnallisesta festivaalikentästä, markkinointitukea sekä koulutusta.

RESURSSIT:

Henkilökunta

Kulttuuritoimistossa on vakituisena henkilöstönä kaksi täysiaikaista henkilöä. Tapahtumatuottaja Merja Stenberg vastaa kulttuuritoimiston toiminnasta. Lisäksi vahvuuteen kuuluu toimistos sihteeri Elina Hollanti. Työtilanamme on ns. Granrothin talo Keskikadulla kulttuurikartanon kupeessa. Tila soveltuu hyvin liikkuvan työtiimin pesäpaikkana.

Kulttuuritoimistossa oli vuoden aikana kaksi työharjoittelijaa kuukauden mittaisessa työharjoittelussa Ammattiopisto Lappiasta. Kesällä työllistimme kaksi kesätyöntekijää. PIOT poikkitaiteellinen valofestivaali oli vuoden suurin yhteistyöponnistus kulttuuritoimiston ja Ammattiopisto Lappian ja Lapin AMK:n välillä. Tapahtumissamme myös suoritettiin useita oppilasnäyttöjä.

Talous 2023

Toimintatulot 54.818€

Toimintakulut 328.774€

Netto 273.956€

Talous pysyi raameissaan. Budjetissa yllätti tulostamisen ja kopioinnin sekä yleisen hintatason kallistuminen. Toimintatuottoja saatiin 54.818 euroa, joka ylitti alkuperäisen talousarvion. Toimintatuotot muodostuivat Kalottjazz & Blues -festivaalin lipputuloista ja avustuksista, Senioreiden kesäkimaran sekä kulttuurilahjojen saamalla avustuksilla, taiteilijaresidenssi Viippolan majoitusvuokrista, kalustovuokrauksista (tulkkauslaitteet, lava) sekä muista lipputuloista.

TOIMINTA

Kulttuuritoimiston tapahtumat ja kävijämäärät

Tapahtumien määrä 127 kpl (v.2022 111kpl, v.2021 142 kpl, v.2020 77 kpl)

Kävijöiden määrä: 19.438, joista 5.671 lapsia. (v.2022 16.701)

Tärkeimmät vuosittaiset kulttuuritoimiston tapahtumat:

- Talvihehku Vinterglöd
 - järjestetään viikolla 9-10
 - yhdessä Haaparannan kanssa
- Tornio-päivät
 - Tornion perustamisen kunniaksi järjestettävä tapahtumaviikko toukokuussa.
 - osallistava tapahtuma - tarjoaa alustan kaikkien tapahtumille.
 - Puistokarnevaalit-päätapahtuma järjestettiin Rantakadulla.
 - vuosittaiset kulttuuri- nuoriso- ja liikuntapalkinnot jaetaan tapahtumassa
- Kalottjazz & Blues -festivaali
 - järjestetään yhdessä Haaparannan kanssa
 - kaupunkien vanhin tapahtuma, 40.vuotisjuhlavuosi
 - kaksipäiväinen tapahtuma, viikko juhannuksen jälkeen
 - kuuluu arvostettuun Finland festivals -kokonaisuuteen
 - saanut vuosittain tukea Taiteiden edistämiskeskukselta
- Peräpohjolan markkinat
 - perinteikkäät historialliset markkinat
 - vuonna 2023 markkinat siirrettiin takaisin Rantakadun ja Åströmin kartanon alueelle. Samalla tapahtuma siirrettiin syyskuun alkuun.
 - tapahtuma siirtyi kokonaisuudessaan kulttuuritoimiston koordinoimaksi
 - kansalaisopisto tuotti tapahtumaan näytelmän

- Vanhustenviikko
 - Lokakuussa järjestettävä kansallinen teemaviikko
 - tarjoaa senioreille viikon täydeltä ohjelmaa
 - tarjoaa alustan, johon eri tahot voivat lähteä mukaan järjestämään ohjelmaa
- PIOT poikkitaiteellinen valofestivaali
 - jokatoisvuotinen tapahtuma
 - kävijämäärältään kaupunkiorganisaation suurin tapahtuma
 - mukana eri toimijoita laajasti
- Itsenäisyyspäivä
 - Suomen itsenäisyyden kunniaksi vuosittain järjestettävä arvokas juhla Joentalolla
- Happy New Twice -uuden vuoden tapahtuma
 - rajakaupungit suunnittelivat ja toteuttivat tapahtuman yhdessä: työryhmässä kulttuuritoimet, matkailupuoli sekä rajayhteistyönkehittäjä
 - näkyy keskushallinnon budjetissa, koordinaattorina rajayhteistyönkehittäjä

Poimintoja vuoden 2023 erityistapahtumista ja tempauksista:

- Syöhään yhdessä! yhteisruokailutapahtuma
- Meän Kesä –kesätapahtumien yhteismarkkinointi
- Senioreiden kesäkimara (yht.20 esitystä vanhusyksikköihin kesän aikana)
- Kulttuurilahja -tempaukset (yht.15 esitystä henkilöiden luona/kotona)
- Konsertti joka kouluun -konsertit (konserttien avulla tavoitetaan kaikki Tornion koululaiset, 2492 henkilöä)
- Meän joulukalenteri: TornioHaparandan uusi yhteistyö. Toiminnallinen joulukalenteri, joka tarjoaa kohtaamisia rajan molemmin puolin.
- Miljoona roskapussia -tempaus

Lisäksi kulttuuritoimisto on mukana tai järjestää muita pienempiä tai vuosittain vaihtuvia tapahtumia ja tilaisuuksia. Yksi tärkeä osa toimintaamme on viedä kulttuuria ja taidetta kohdennetusti koulu- ja vanhusyksikköihin sekä vammaisille. Kulttuurin hyvää tekevä vaikutus on tunnistettu. Tavoitteenamme on tavoittaa jokainen koululainen ja varhaiskasvatuksen piirissä oleva musiikin tai muiden taidemuotojen keinoin vähintään kerran vuodessa.

Vanhuslaitoksiin toteutettiin Senioreiden kesäkimara –tapahtuma, jossa etenkin keskustan laitoksiin vietiin kerran kesäviikossa jokin kulttuuriesitys.

Kulttuuritoimisto toimii usein kaupungin toiminnan kasaajana ja viestijänä. Etenkin loma-aikojen tapahtumat ja menovinkit koordinoidaan usein yhteen ja viestitään kuntalaisille. Viestintä ja markkinointi on merkittävä osa kulttuuritoimiston toimintaa.

Kulttuuritoimisto pyrkii mahdollistamaan kulttuurintekemistä kaupungissa. Olimme mukana Porthanin koulun kehittämisessä kulttuuritaloksi, työ jatkuu edelleen.

Kulttuuritoimisto on mukana kaupungin oppilaitoskumppanuusyhteistyössä (Lappia/AMK). Uusia yhteistyön muotoja oppilaitosten kanssa kehitetään jatkuvasti.

Mukana muiden koordinoimissa tapahtumissa mm.:

- Happy New Twice – uuden vuoden tapahtuma
- Border Pride
- Syys- ja kevätmarkkinat
- Maailma ystäväksi -tapahtuma

Lastenkulttuuri

Tornion kulttuuritoimisto kuuluu vuodesta 2019 Lapin lastenkulttuuriverkostoon, joka puolestaan kuuluu valtakunnalliseen Lastenkulttuuriverkostoon. Verkoston avulla saamme vertaistukea muilta kunnilta, teemme yhteistyötä ja pysymme ajanharjalla lastenkulttuurissa. Saamme myös pientä avustusta OKM:ltä verkoston kautta toimintaamme perustuen.

Vuosi oli vilkas myös lastenkulttuurin saralla. Tavoitimme toiminnallamme yhteensä 5.671 lasta.

Saavutimme kaikki Torniolaiset koululaiset konsertti joka kouluun –kiertueella, tänä vuonna esiintyi suosittu Megasakki. Lisäksi meri-Lapin jousikvartetti konsertoi muutamilla kouluilla. Järjestimme myös lukuisia yksikköesiintymisiä varhaiskasvatukseen. Maailman vahvin pupun -konsertin koki kuusi päiväkotiyksikköä. Muita esiintyjä vuoden aikana olivat Rimpparemmi, Tuubakimalainen, Tallari sekä Kunnan pojat.

Järjestimme avoimena esityksenä Hulabaloon, Liikkuvan laulurepun sekä Pentti Punkin syntymäpäivät -lastenkonsertit.

Kaikukortti

Kulttuuritoimisto koordinoi Tornion Kaikukortti-toimintaa. SoTe-puolella on oma yhteyshenkilönsä kortinjakajatahoihin käsin. Kaikukortti on valtakunnallinen, sitä koordinoi Kulttuuria kaikille –palvelu. Kaikukortti verkosto laajenee valtakunnallisella tasolla koko ajan ja kaikukortin käyttöönotto on koettu yhtenä hyvänä keinona syrjäytymisuhassa olevien vähävaraisten saavuttamiseen kulttuurin ja liikunnan keinoin. Kaikukortti oikeuttaa maksuttomaan sisäänkäyntiin myös muilla mukana olevilla paikkakunnilla.

Kaikukortti tarjoaa mahdollisuuden käydä konserteissa, festivaaleilla ja teatterissa vaikka oma taloudellinen tilanne olisikin hyvin tiukka. Kaikukortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja liikuntaelämään ja harrastaa taiteen tekemistä sekä edistää kulttuurin saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta. Kaikukortin jakajatahoina

Torniossa ovat Tornion Sosiaalitoimisto, Vanhus- ja vammaispalvelujen sosiaalityö, Perhetyö, Meän Talo sekä Etsivä Nuorisotyö.

Kaikukortti on otettu vakituiseen käyttöön Torniossa vuonna 2019. Kulttuuri- ja liikuntatoimijoista mukana ovat kaupungin omat kulttuurintuottajat Tornionlaakson maakuntamuseo, Aineen Taidemuseo, ja Kulttuuritoimisto. Lisäksi mukana on Tornion uimahalli-kylpylä, kiipeilyseura Tornio-oravat, Matkalaukkuteatteri Bertat, Mind Body Yoga sekä Tornion jujutsuseura. Ammattiopisto Lappian Musiikkitalo ja Riverside Jazz ry ovat myös mukana Kaikukortti-toiminnassa.

Vuonna 2023 Kaikukortteja jaettiin Torniossa yhteensä 163 kappaletta (vuonna 2022 148 kappaletta) ja niitä käytettiin yhteensä 2.347 kertaa (vuonna 2022 2.791 kertaa). Suosituin Kaikukortin käyttökohde oli Tornion uimahalli-kylpylä. Haaparanta valmistelelee liittymistään Kaikukortti-verkostoon vuonna 2024.

Taiteilijaresidenssi Viippola

Kulttuuritoimisto hallinnoi taiteilijaresidenssi Viippolaa. Residenssitoiminta käynnistyi Torniossa vuonna 1997. Viippolan residenssi sijaitsee Keskikadulla kulttuurihistoriallisesti arvokkaalla paikalla ja alueen suunnittelun pohjana on ollut luovan toiminnan ja asumisen yhdistäminen. Taloa käytetään pääasiassa kansainväliseen ja kotimaiseen taiteilijavaihtoon vierailevien taiteilijoiden asuntona ja ateljeena, taiteilijavieraiden majoituspaikkana, paikallisten oppilaitosten ja taidemuseon vierailevien luennoitsijoiden sekä taiteilijoiden asuntona ja työtilana. Tilan päätavoitteena on edistää taiteilijoiden ja eri taiteenalojen välistä yhteistyötä ja kontakteja ja vilkastuttaa Tornion kulttuurielämää.

Kulttuuritoimen avustukset sekä tapahtumatuki

Kulttuuritoimi jakaa vuosittain kulttuuriavustusta. Avustuksista päätetään Elämänlaatulautakunnan kokouksessa keväällä. Avustusta voivat yhdistysten lisäksi hakea myös yksittäiset ihmiset painavin perustein. Vuonna 2023 avustusta oli jaettavissa 16.000 euroa. Hakemuksia tuli yhteensä 29 ja haettu summa yhteensä 56.650 euroa. Avustukset jaettiin yhteensä 25 taholle, joista 18 sai toiminta-avustusta ja 7 kohdeavustusta.

Uusi avustuslaji, tapahtumatuki pilotoitiin Torniossa vuonna 2023 (KH 7.11.2022 § 401). Tukea voi hakea ympäri vuoden ja se on aina harkinnanvaraista. Elämänlaatulautakunta tekee päätökset maksimissaan 5000 euron tapahtumatuen myöntämisestä. Sitä suuremmat tukisummat menevät kaupunginhallituksen harkintaan. Tukipotti on yhteensä 30.000 euroa. Vuonna 2023 tukea jaettiin yhteensä yhdeksälle tapahtumalle.

Kulttuuripalkinto

Kulttuurin eri aloilla ansioituneita torniolaisia yksityishenkilöitä tai yhteisöjä on palkittu vuodesta 1977 alkaen Tornion kaupungin kulttuuripalkinnoilla. Kulttuuritoimisto myöntää vuosittain 1000 euron suuruisen kulttuuripalkinnon yhdelle tai useammalle

Tornion kulttuurikenttään vahvasti vaikuttaneelle taholle. Rahapalkinnon lisäksi palkittu/palkitut saavat pienen tavarapalkinnon. Kulttuuripalkinnosta päätetään Elämänlaatulautakunnassa keväisin ja palkinto myönnetään Tornio-päivien yhteydessä toukokuussa.

Vuonna 2023 palkinto jaettiin kahdelle kulttuurintekijälle: muusikko Jukka Lamminen ja paperitaiteilija Sirpa Kivilompolo.

PROJEKTIT JA ULKOPUOLINEN RAHOITUS

Ulkopuolinen rahoitus vuonna 2023

- Kalottjazz & Blues - 12.000€ Taiteiden edistämiskeskus
- Senioreiden kesäkimara - 5000€ Oskari ja Vappu Yliperttula -säätiö
- Kulttuurilahja vanhuksille - 3000€ Oskari ja Vappu Yliperttula -säätiö
- Lastenkulttuuri "taikalamppu" - 2.160€ OKM (Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteinen rahoitushaku)

Maakunnallisen kulttuurialan asiantuntijaverkoston haki vuonna 2022 yhteistä kehittämishanketta. Pohjoisen puhuri - Kuntien kulttuuritoiminnan alueellinen kehittämistehtävä Lapissa sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä yhteensä 160.000euron rahoituksen ajalle 1.1.2023-31.12.2024. Rovaniemi hallinnoi hanketta. Tornion omarahoitusosuus vuosittain on 404,5€. Hankkeen tavoitteena on kehittää Lapin maakunnallisen kulttuurin asiantuntijaverkoston toimintaa vahvistamalla kuntien kulttuuritoimijoiden osaamista, keskinäistä ja eri taide- ja kulttuuritoimijoiden välistä vuorovaikutusta, vertaisoppimista ja yhteistoimijuutta sekä mahdollistaa verkoston osallisuuden alueellisessa tulevaisuuden kehittämistoiminnassa.